

โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน

1. หน่วยงานรับผิดชอบ

1.1 หน่วยงานหลัก สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

1.2 หน่วยงานบูรณาการ หน่วยงานสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

2. ความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์/ นโยบาย

2.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม

2.2 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างความเป็นธรรม และลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

2.3 ยุทธศาสตร์การจัดสรรและแผนงานงบประมาณปี 2564

: ยุทธศาสตร์ที่ 4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

: แผนงานยุทธศาสตร์เสริมสร้างพลังทางสังคม

3. หลักการและเหตุผล

การดำเนินงานโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน เริ่มตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2536 ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 127,058 ไร่ หรือ 204 ตารางกิโลเมตร อยู่ในเขตพื้นที่อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอเวียงหนองล่อง ประกอบด้วย 32 หมู่บ้าน 6 ตำบล มีราษฎรประมาณ 22,762 คน หรือ 8,641 ครัวเรือน ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก สำหรับวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ เพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ควบคุมการจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย พัฒนาระบบสาธารณูปโภคยกระดับรายได้ และความเป็นอยู่ของราษฎรในพื้นที่ โดยดำเนินการจัดสรรที่ดินให้แก่ราษฎรที่ได้รับผลกระทบจากการสร้างอ่างเก็บน้ำ และมุ่งเน้นให้เกิดการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม โดยเฉพาะป่าไม้ให้กลับคืนความอุดมสมบูรณ์ ตลอดจนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพให้แก่ราษฎร เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น

ในระยะแรกของการดำเนินงานประกอบด้วย 6 แผนงานหลัก คือ แผนงานทรัพยากรป่าไม้ แผนงานทรัพยากรน้ำ แผนงานทรัพยากรดิน แผนงานพัฒนาเส้นทางคมนาคมและสาธารณูปโภค แผนงานพัฒนาอาชีพ การเกษตรและนอกภาคการเกษตร แผนพัฒนาสังคม และ 1 แผนงานรอง คือ แผนงานด้านการบริหารโครงการ ซึ่งในการดำเนินโครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวฯ นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ทรงพระราชทานแนวทางดำเนินการในลักษณะโครงการความร่วมมือระหว่างส่วนราชการต่างๆ โดยใช้แผนที่ฉบับเดียวกัน ทั้งนี้ ในส่วนของ ส.ป.ก. มีบทบาทในการพิจารณาดำเนินการเกี่ยวกับการจัดระเบียบชุมชน และจัดแบ่งพื้นที่ทำกินและพื้นที่อาศัยให้แก่ราษฎรที่ยากจน

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ส.ป.ก. ได้ขับเคลื่อนกระบวนการตามแนวพระราชดำริ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน และสนับสนุนให้เกษตรกรในพื้นที่โครงการยืนอยู่ได้ด้วยตนเอง นอกเหนือจากกิจกรรมหลักจัดที่ดินซึ่งเป็นภารกิจหลัก ส.ป.ก. ยังให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ โดยการส่งเสริมการปลูกป่าชุมชนและการปลูกไม้เศรษฐกิจอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันก็ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ

ในรูปแบบต่างๆ เช่น การพัฒนาพื้นที่ด้วยโครงการขับเคลื่อนชุมชนเศรษฐกิจพอเพียงในเขตปฏิรูปที่ดิน ซึ่งเดิมชื่อใช้ชื่อว่า “นิคมเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน” เพื่อปรับโครงสร้างการผลิต การพัฒนาการใช้ที่ดิน ตลอดจนการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ เป็นต้น การจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบธรรมชาติ ภายใต้โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวฯ เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านต่างๆ ให้แก่เกษตรกร โดยเฉพาะด้านการผลิตเชื้อจุลินทรีย์ธรรมชาติซึ่งมีความโดดเด่น นอกจากนี้ยังมีการฝึกอบรมพัฒนาอาชีพ และการสนับสนุนปัจจัยการผลิต ตลอดจนงานโครงสร้างพื้นฐานอื่นๆ ด้วย

พื้นที่โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำแม่อาวฯ เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ แม้ว่ากิจกรรมการจัดที่ดินให้แก่เกษตรกรจะสำเร็จแล้ว แต่ในด้านการส่งเสริมการพัฒนาอาชีพเกษตรกรก็ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับองค์ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมเพื่อนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองและครอบครัวตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต่อไป

ส.ป.ก. พิจารณาถึงปัญหาที่พบถึงแม้ว่าการจัดการที่ดินจะดำเนินการแล้วเสร็จไปตามวัตถุประสงค์ แต่ก็ต้องดำเนินการพัฒนาในส่วนของอาชีพด้วยเนื่องจากเกษตรกรยังขาดแคลนองค์ความรู้ที่ถูกต้องเหมาะสมในการนำไปปรับใช้ตามภูมิสังคมของเกษตรกรเอง การฝึกอบรมพัฒนาองค์ความรู้ของเกษตรกร และพัฒนาศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบธรรมชาติ จึงเป็นวิธีที่เหมาะสม ท้ายที่สุดแล้วเมื่อเกษตรกรมีความรู้ก็จะสามารถถ่ายทอดให้เกษตรกรด้วยกันได้เป็นการพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืนโดยมีเกษตรกรเป็นกลไกสำคัญ

4. วัตถุประสงค์

4.1 เพื่อฟื้นฟูสภาพแวดล้อม ป่าไม้ และสร้างจิตสำนึกให้ราษฎร มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

4.2 เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ และพัฒนารายได้เกษตรกรรายแปลง

4.3 เพื่อจัดที่ดินทำกินและที่อยู่อาศัย ตลอดจนยกระดับความเป็นอยู่ของราษฎรให้ดีขึ้น

5. กลุ่มเป้าหมายการดำเนินการ

เกษตรกรในเขตพื้นที่ปฏิรูปที่ดินและพื้นที่โครงการฯ จำนวน 200 ราย

6. พื้นที่ดำเนินการ

เกษตรกรในพื้นที่อำเภอบ้านโฮ่ง, อำเภอบ้านโฮ่ง, อำเภอบ้านโฮ่ง และอำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

7. หลักเกณฑ์/ เงื่อนไข

7.1 การคัดเลือกพื้นที่

1) เป็นพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดิน

7.2 การคัดเลือกเกษตรกร

1) เกษตรกรอยู่ในเขตปฏิรูปที่ดิน มีเอกสารสิทธิ ส.ป.ก. 4-01

2) เกษตรกรกลุ่มเป้าหมายยังไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่ง

8. วิธีดำเนินการ

- 8.1 ประสาน/คัดเลือกเกษตรกรที่จะเข้ารับการฝึกอบรม
- 8.2 จัดฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร 200 ราย
- 8.3 จัดตั้งเกษตรกรต้นแบบด้านการทำลำไยนอกฤดู จำนวน 2 ศูนย์
- 8.4 พัฒนาศูนย์เรียนรู้การทำเกษตรแบบธรรมชาติจำนวน 1 ศูนย์
- 8.5 เข้าร่วมกิจกรรมโครงการเฉลิมพระเกียรติปิ่นจักรยานเฉลิมพระเกียรติฯ รณรงค์ปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติวันพ่อและวันแม่และกิจกรรม”แม่อาวร่วมใจ ปลูกไม้เศรษฐกิจถวายพ่อ”
- 8.6 ติดตามการดำเนินงานของ ส.ป.ก. จังหวัด และเยี่ยมเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ
- 8.7 รายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานผลการใช้จ่ายเงินประจำเดือน
- 8.8 จัดกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ (นิทรรศการเฉลิมพระเกียรติ)
- 8.9 การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารงานโครงการ/ผลสำเร็จของเกษตรกร ตามช่องทางสื่อต่างๆ
- 8.10 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินโครงการ
- 8.11 พัฒนาศักยภาพเจ้าหน้าที่ บุคลากร/เกษตรกร

9. ตัวชี้วัด

- 9.1 เชิงปริมาณ: เกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการส่งเสริมตามแนวทางพระราชดำริจำนวน 200 ราย
- 9.2 เชิงคุณภาพ: ร้อยละ 60 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินได้รับการพัฒนามีรายได้เพิ่มขึ้นร้อยละ 3

10. งบประมาณ

2,280,400บาท

11. ระยะเวลาในการดำเนินโครงการ

1 ตุลาคม 2563 – 30 กันยายน 2564

12. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 12.1 เกษตรกรได้รับการส่งเสริมพัฒนาอาชีพเกษตรกรมีการปรับตัวเนื่องจากการรับรู้ข้อมูลที่ถูกต้องสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในแปลงตนเอง เกิดประโยชน์คุ้มค่ากับการลงทุน สามารถสร้างรายได้ ทั้งอาชีพในและนอกภาคการเกษตร
- 12.2 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้รับการอนุรักษ์และฟื้นฟูมีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม มีการวางแผนจัดการในเรื่องของระบบน้ำกับการทำเกษตรได้
- 12.3 เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สามารถพึ่งพาตนเอง มีรายได้และเกษตรกรตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม